

Slovenski Dom.

Napredno kmetsko glasilo.

Izhaja vsako soboto in velja za vse leto za Avstro-Ogrsko 3 krone, za Nemčijo in druge dežele 4 krone, za Ameriko 1 dolar.

Posamezne številke veljajo 10 vinarjev.

Za oznanila se računa: trisporna petit-vrsta 14 vin., vsa stran 48 K, pol strani 24 K, četrt strani 12 K, osminka strani 6 K. Pri vseletni inserciji primeren popust.

Dopisi se naj frankirajo in pošiljajo na uredništvo „Slovenskega Doma“ v Ljubljani, Knafljeva ulica št. 5, I. nadst. Rokopisi se ne vračajo.

Hlačnina in oglasi se naj pošiljajo upravništvu „Slov. Doma“ v Ljubljani.

Kako delajo naši klerikalci jugoslovansko politiko.

Kakor znano, je lansko in predlansko leto imel klerikalni državni poslanec dr. Ivan Šusteršič precejšnjo veljavo. Seveda bi do tega ne prišlo, če bi mu slučajno ne sedli na lim češki poslanci. Že takrat so se slišali glasovi, ki so svarili pametne slovanske poslance, naj ne gredo za kranjskimi klerikalci, katerim ne gre za drugega, nego za svoje samopašne, klerikalne namene. Drugi slovanski poslanci so še vedno verjeli priliznjenim in hinavskim besedam naših klerikalcev, ki so se na zunaj delali za najboljše Slovence in sploh Slované. In tako je bilo v resnici v zadnjem zasedanju, da državni zbor sploh ni ničesar storil, ker je dr. Šusteršič s svojimi kompanjoni preprečil vsako plodovito delo. Pač pa so dobili klerikalci razna darila, in sicer v tem, da je vlada predložila cesarju v potrjenje vse tiste kranjske deželne zakone, ki jamčijo klerikalcem vsaj za nekaj časa moč v deželi. Ljubljanski župan Ivan Hribar je postal tudi žrtev te klerikalne politike v državnem zboru. — Sklepale so se pa še druge kravje kupčije, od katerih je imela dobiček edinole naša klerikalna stranka in njeni posamezni pristaši.

Zdaj so pa slovanski, posebno pa češki državni poslanci začeli izpregledovati. Videli so, kako jih je dolgo časa vodja kranjske klerikalne politike dr. Šusteršič za nos vodil ter iz njihove neprevidnosti koval kapital za svojo stranko. Kakor hitro so pa češki in drugi slovanski državni poslanci prišli do spoznanja, tedaj je začela udarjati zadnja ura neomejenemu gospodarstvu dr. Ivana Šusteršiča. Ta je pa prav dobro čutil, kako presenečenje mu pripravljajo v prihodnjem zasedanju državnega zbora. Tudi vlada je videla, da se tam zadaj nekaj godi, kar bo popolnoma ob veljavo in ugled spravilo naše klerikalne poslance v dunajskem državnem zboru. In dočim je prej deloma iz strahu, deloma

zaradi tega, da bi dobila klerikalce na svojo stran, ugodila vsaki njihovi želji, potrdila vsak še tako neumen in škodljiv zakon, katerega so predlagali in sklenili klerikalni deželni poslanci v kranjskem deželnem zboru — je začela vlada v zadnjem času vedno bolj in bolj se ogibati kranjskih klerikalcev. Prvič je vlada dosegla s pomočjo kranjskih klerikalcev to, kar je hotela — namreč nemškega predsednika deželnega sodišča v Ljubljani in nemškega škofa na Koroškem; drugič se vlada nima nič več bati moči dr. Šusteršiča, katero je vsled krepkega nastopa čeških in drugih slovanskih državnih poslancev popolnoma izgubil.

To zapostavljanje pa naše klerikalce, zlasti pa častihlepnega dr. Šusteršiča silno boli. In iskali so potov, po katerih bi zopet prišli vsaj nekoliko bolj do veljave. Kar naenkrat so postali navdušeni Jugoslovani in začeli na papirju in z jeziki ustanavljati jugoslovansko državo. In kdor je na prvi hip gledal in poslušal to navdušenje, je moral priti skoraj do prepričanja, da mislijo klerikalci popolnoma resno s to svojo jugoslovansko politiko. Toda kmalu so jim nekateri preveč zvedavi ljudje pogledali v karte — tedaj se je pokazala vsa hinavščina naših klerikalcev, katerim ne gre za drugega, nego utrditi in razširiti klerikalizem tudi na Hrvaškem in v Dalmaciji. Kakor hitro se jim to posreči, upajo, da bo potem zopet zablestela na avstrijskem političnem obzorju njihova zvezda, ki vedno bolj in bolj ugaševa. Računali so dobro, toda pri tem so se precej zaračunali. Hrvaško ljudstvo ni tako lahko pristopno nazadnjaškimi in mračnjaškimi mislimi klerikalizma. Ko pa ni šlo zlepa, to je z besedo — so začeli naši klerikalci svojo politiko na Hrvaškem in po Dalmaciji razširjevati s pomočjo denarja.

Na Hrvaškem je nek Radić, ki je ustanovil takozvano kmečko stranko, ki ima seveda s kmetскими potrebami samo toliko opraviti, kakor naša klerikalna stranka. Ta Radić pa nikakor ni mogel s svojo politiko uspevati. Manjkalo mu je

denarja. Nikjer ga ni mogel dobiti. Ponujal se je tem, ponujal onim. Naposled so tudi naši klerikalci slišali o tem Radiću, ki potrebuje denar. Ponudili so mu ga pod pogojem, če začne na Hrvaškem razširjevati klerikalno politiko in slavo peti našim klerikalcem in predvsem pa njihovim voditeljem. Radić je seveda radevolje sprejel petdesettisoč svetlih kronc, katere mu je posodila neka klerikalna posojilnica.

Tudi v Dalmaciji so na ta način storili. Naši klerikalci so se delali, kakor bi hoteli gospodarsko rešiti in povzdigniti revnega dalmatinskega kmeta. Začeli so ustanavljati po Dalmaciji razne poljedelske zadruge, posojilnice itd. Dalmatinci so jim spočetka verjeli ter hvalili nesebično delo kranjskih klerikalcev. Toda ta hvala je bila prezgodnja. Ko so naši klerikalci precej prepregli Dalmacijo z najrazličnejšimi zadrugami, katere so se zadolžile pri kranjskih klerikalnih denarnih zavodih, tedaj so naši klerikalci pokazali svoje pravo lice. Zahtevali so od teh dalmatinskih Hrvatov, naj postanejo privešek kranjski klerikalni stranki. In to se je deloma tudi zgodilo. Štirje dalmatinski državni poslanci, ki so bili prej v »Zvezi Jugoslovancev«, so prestopili v dr. Šusteršičev klub. Seveda ne pomenja to za napredne jugoslovanske poslance prav nikake izgube, ker so jim bili ravno ti dalmatinski klerikalni poslanci čestokrat velika ovira pri njihovem postopanju.

Zdaj so bili zopet klerikalci srečni. Upali so, da pride dr. Šusteršič na mah zopet v državni zbornici do tiste veljave, katero je imel. Toda češki in poljski listi so našim klerikalcem popolnoma jasno in odkrito povedali, da je dr. Šusteršič kot vodja Slovanov v državni zbornici doigral svojo vlogo, ker so prišli do prepričanja, da so naši klerikalci to ugodno stališče dr. Šusteršiča izrabljali v klerikalne namene, ki so bili večkrat popolnoma nasprotni slovanski misli.

Torej z denarjem delajo naši klerikalci jugoslovansko politiko. Ogromne vsote so razposodili in razmetali naši klerikalci

po Hrvaškem in po Dalmaciji. Tako ravnanje z denarjem kranjskega kmeta pa gotovo ni zdravo, temveč pogubno. Ta denar ni naložen gospodarsko, temveč v politične svrhe — in torej ne more prinašati pravnikega dobička, temveč bo zvečinoma izgubljen.

Naloga vsakega prijatelja našega kmeta pa je, da odkrito povemo našemu zapeljanemu kmetu, da naši klerikaleci denar, katerega je naš kmet pridobil s svojimi krvavimi žulji ter ga shranil v raznih klerikalnih denarnih zavodih, na negotovo razposojujejo po Hrvaškem in po Dalmaciji samo v ta namen, da utrdijo klerikalizem in pripomorejo dr. Šusteršiču zopet do one veljave, katero je nekdaj imel in katero je izgubil — v veliko srečo Slovencev in sploh vseh avstrijskih Slovanov.

Vsem prijateljem „Slov. Doma“.

Novo leto se bliža. „Slovenski Dom“ bo nastopil zopet svoje potovanje po slovenski domovini. Do danes je dosegel jako lepe uspehe. Razširil se je od vasi do vasi. Povsod ga poznajo, povsod ga radi čitajo. Toda to še ne zadošča. „Slov. Dom“ se mora tako razširiti, da ga bodo v resnici čitali v vsakem slovenskem domu.

Vsled tega se obračamo na vsakega naročnika in prijatelja našega lista, naj pridno agitira med svojimi znanci in prijatelji za naš list ter mu pridobiva novih naročnikov. Če dobi vsak dosedanji naročnik samo enega novega naročnika, bo s tem število naročnikov ogromno narastlo. Torej na delo! Saj delate s tem za se. Vsak naš prijatelj naj gre takoj na delo in naj nam še pred novim letom pošlje naročnike, katere je nabral. Obrachamo se pa posebno do premožnejših naših prijateljev s prošnjo, naj naroče po več izstisov ter jih porazdele med svoje revnejše znanke. S tem bodo veliko storili za ideje, katere zastopa „Slovenski Dom“. Torej še enkrat: na delo!

Politični pregled.

Državni zbor.

Pretečeni petek so srečno končali debato o draginji. Koncem debate je dobila Bienerthova vlada, prav posebno pa krščansko - socialni poslanci klofuto s tem, da je državni zbor sprejel predlog poslanca

Davidu, ki pozivlja vlado, naj takoj predloži državnemu zboru tajno pogodbo, ki jo je sklenila z ogrsko vlado glede uvoza prekmorskega mesa. Nato je prišel v soboto na dnevni red proračunski provizorij t. j. začasni proračun. Kot prvi je govoril ministrski predsednik baron Bienerth. Govor ministrskega predsednika je bil zato nekoliko zanimiv, ker je namigaval, da se pripravljajo izpremembe v državnem zboru in na ministrskih klopeh. Nato je govoril novoizvoljeni klerikalni poslanec dr. Verstovšek s Štajerskega, ki je bil prej zagrizen liberalcec. V svojem govoru se je skrbno ogibal povedati, da je klerikalec. Govoril je na dolgo in široko o klerikalni obstrukciji v štajerskem deželnem zboru. Govoril je pred praznimi klopmi in še tisti, ki so bili v zbornici, ga niso poslušali. Med govorom je prišlo do burnih prizorov zaradi nesramnega in sirovega nastopa vsenemških poslancev. Finančni minister Bilinski je poudarjal v svojem govoru zlasti potrebo, da država prevzame izdelovanje vžigalic. Nadalje je opozarjal, da se mora končno urediti deželne finance. (Tega se bo najbolj veselil dr. Lampe.) Velik govor je imel poslanec Spinčič, ki je pojasnil gospodarske in kulturne razmere v Istri in razpravljal o zahtevah Hrvatov in Slovencev glede srednjega in visokega šolstva. V sredo je bila generalna debata končana.

Ljudsko štetje.

Ljudsko štetje je pred durmi. Opozarjamo vse Slovence in Slovenke, posebno ob kočevski meji, da se ne dajo vplivati, ampak, da se vpišejo kot to, kar so: Slovenci! — Slovenci, storite svojo dolžnost!

Nemcem je dovoljeno vse.

Nemška državna poslanca Pacher in dr. Urban sta se udeležila seje vsenemške zveze v Draždanih na Nemškem, kjer sta poročala o notranjih avstrijskih razmerah, v katere se Nemci ne smejo prav nič vtikati. In tam v Nemčiji sta dobila avstrijska državna poslanca navodila in predpise, kako stališče naj zavzemajo Nemci na Češkem k nadaljnim češko-nemškim pravnim pogajanjem. Na tem shodu se je strahovito udrihalo po avstrijskih Slovanih. Kakor je znano, so državni poslanci dr. Kramar, Klofač in Hribar morali ne samo od nemškega časopisja, temveč tudi od vladne strani slišati marsikatero bridko besedo zaradi strašne pregrehe, ker so stopili v zvezo z drugimi slovanskimi narodi, da bi se med temi doseglo sporazumljenje in enotnost na kulturnem in gospodarskem polju. Avstrijskim Nemcem je pa seveda dovoljeno brez vsake graje romati v Nemčijo, da tam dobe navodila za svojo politiko v Avstriji in avstrijska vlada jim bo najbrže izposlovala za to še zaslužne križce, dočim bi slovanskega politika v enakem slučaju gotovo dejali takoj na zatožno klop radi veleizdaje.

Velik škandal na Ogrskem.

Nekateri ogrski listi poročajo o sledečem škandalu: Pred 16 leti, ko je umrl Ludovik Košut, se je nameravalo pokriti pogrebne stroške z dohodki prostovoljnih prispevkov. Zaradi tega se je pričelo nabirati prispevke. V treh dneh je bilo nabranega 165.000 kron. S to vsoto je odpotoval član komisije za prireditev pogreba Ludovika Košuta Karel Ödvö v Turin. Ko je došel v Turin, ga je dohitela vest, da se izvrši Košutov pogreb na državne stroške. Vsled tega se ta iz prostovoljnih prispevkov nabrana vsota ni porabila za pogreb, kljub temu pa še do danes ni bil položen o tem noben račun, kam je denar izginil. Po Košutovem pogrebu je komite, ki se je sestavil v svrhu nabiranja teh prispevkov, ponovno obrnil do Karla Ödvö s pozivom, da naj položi račun in izkaze, kako se je ta denar porabil. Ta pa je celo zadevo zavlačeval mesece in mesece. Ko je pa bil od grofa Štefana Karoly pozvan, da naj vrne denar in da naj se ta vrne darovalcem, je Karel Ödvö izjavil, da nima nobenega beliča več, ker je moral ves denar razdati. S tem denarjem da je moral v Turinu poplačati dolgove Košutovih sinov. S tem denarjem je moral takorekoč rešiti Košutovo truplo, drugače bi ga ne bilo mogoče prepeljati na Ogrsko. Groi Štefan Karoly je bil s tem pojasnilom zadovoljen. Pričakoval je namreč, da bo Franc Košut ta denar vrnil, tembolj ker je takoj po svojem povratku na Ogrsko dobil večje vsote. Franc Košut pa tega denarja še do danes ni vrnil. To razkritje vzbuja v političnih krogih velikansko senzacijo. Najbrže se bo cela zadeva še odigrala pred sodiščem.

Iz ljubljanske okolice.

Slučajno me je pot zanesla iz Ljubljane čez vasi Vič in Dobrovo v Polhov Gradec. To vam je kantonska cesta, da ni kmalu take. Res je sicer, da je letošnje leto mokro, da se v tej mokrini ceste veliko več rabijo, res pa je tudi, da se mora v enakih letih toliko večjo pozornost na nje obračati, se ve, če se pa malo ali celo nič ne stori, potem ni čuda, da je tako!

Pri teh cestah je videti, da merodajni faktorji svojo prevzeto dolžnost ne izpolnujejo!

Precej od začetka, to je čez Vič, postaja cesta nižja in nižja in kmalu bode na sredi ceste jarek; kako se bodo potem vozili, to vedo seveda le tisti gospodje, ki so tega krivi. Cesta namreč vsled opekarne veliko več trpi, a se jo temu primerno ne vzdržuje. Vsled tega postaja slabša in slabša. Gotovi gospodje so za vse opomine gluhi in menda ne bo drugače, da bode treba napeti najskrajnejše sile! Na sredi vasi klanec, dolina in zopet klanec. Vse bi se dalo s primerno majhnimi stroški dobro napraviti. Treba bi tudi bilo nekaj jam,

da bi se iz gotovih dvorišč ne izcejala voda na cesto. A nič ni, zopet nič! No, pač, napravili so, sicer napravil je cestni odbor nov betonski most na Gradašnici. Most je lep, še menda prelep, lahko bi nekoliko manj veljal, bi bil vsaj nižji, tako so pa brihtne glave napravile sredi vasi nov, precej čuten klanec. Živio napredek! Kdor zna pa zna, kakor tisti, ki si je napravil peroti, pa je s kozolca v koprive zletel ter si precej kosti prerahljal. Razume se, da se v Št. Vidu, Tacnu, Gameljnih, v Št. Martinu, na Skaručni drugače ravna. Tam pač ceste ravna in klanec ponižujejo. Je pač na oni strani! Tudi naprej v dobrovski občini se vidi enako gospodarstvo na cesti. Čez vse škandalozno pa je, da potok, ki prihaja izpod gore Sv. Katarine, dere pri Žerovniku v vsej svoji velikosti nemočno čez kantonsko cesto. Precej zraven se pa vidi struga, most na kantonski cesti popolnoma do vrha zasut; menda to trpi že cele tri tedne, a merodajni faktorji, v prvi vrsti Ljubljanske okolice cestni odbor ne store ničesar. Kajne merodajni gospodje, saj je v hribih in hribovec lahko tudi po vodi gazi in če ga navsezadnje tudi voda vzame, kaj zato. Enemu posestniku je vsled tega velika škoda, ker mu je ta voda skoraj polovico velike senožeti s peskom zasula. Pa kaj zato, saj to ni v Št. Vidu!

Čudno je le to, da politična oblast tukaj vmes ne poseže. Ali se res čaka kake nesreče, ali še celo človeške žrtve? Vzdrnite se ter storite tukaj, kakor tudi drugod svojo prevzeto sveto dolžnost.

Ljudstvo toži in mrmra nad županom, a glavnega krivca se pri miru pusti. V splošnem se pravi, da ima to stran nadzorovati nek odbornik cestnega odbora iz Spodnje Šiške, a ta gospod nadzoruje menda samo Spodnjo Šiško, kajti na tej strani ga nikdo ne vidi. Ako je temu tako, tedaj gospod odbornik, kje si? Pridi in poglej ter stori svojo proketo dolžnost!

Davkoplačevalci, oziroma volilci si pa zapomnite to postopanje gotovih gospodov ter ob času volitve z njim obračunajte, kajti samo čast nositi, to razume vsak, a je treba delati. To zahteva prevzetje mandata!

Sploh je pa čuti pritožbe iz cele okolice radi ceste. To da torej misliti. Že sedaj, ko ima vsak okraj svoje vodstvo, je stvar slaba, kaj pa še potem, če se po novi cestni postavi stvar centralizira, da bode vodil vso stvar deželni odbor. No, kmetje, sploh ljudstvo naj se le pripravi, da bode do gležnjev blato gazilo, pa pošteno plačevalo. Zelena miza bo pač velika postala in veliko gospodov bo sedelo okrog nje in bodo se, kar se obsebi razume tudi dobro imeli, a kakšne bodo ceste, to je drugo vprašanje.

Najpametneje bi pač bilo, da bi vsaka občina v njej se nahajajoče ceste sama vzdrževala ter potrebne doklade sama naložila. Cestni odbor, če že mora biti, ali pa deželni odbor, naj bi bil samo kot nadzoro-

valni organ, kakor je tedaj bil, ko so se ceste po občinah vzdrževale. Kot tak naj bi imel tudi neko cestno doklado za vzdrževanje večjih stvari, katere bi posamezne občine ne zmogle, kakor so veliki mostovi, naprava novih cest itd. S tem bi se odstranili vsi nepotrebni funkcijski stroški za ceste, tako pri cestnem, kakor deželnem odboru, delo bi se razdelilo na županstva, kar bi edino pravo in pametno bilo. Bi vsaj tisti, ki dela, ki je seve tudi zdaj delal obenem tudi odločeval, ne pa da mora za svoj denar še prositi, a nazadnje še ničesar ne dobi. Toliko v razmišljanje gotovim krogom, kakor splošnosti, predno postane nova postava zakon! §

Dolenjski novičar.

d S Krke. Moj dopis v 419. št. »Slovenskega Naroda« je hudo razburil našega župnika. Na to kaže njegov dopis v 48. št. »Domoljuba«. V istem hoče sugerirati ljudem, da namenoma pišem neresnico, oziroma sem jo namenoma zamolčal. Ker je pa tako sumničenje brez vsake podlage, hočem v naslednjem odgovoriti na župnikov dopis in vso zadevo stvarno in resnično obrazložiti: Župnik piše, da sem namenoma zamolčal, da prispeva c. kr. vlada k zidanju novega župnišča s tangento 6120 kron, da je v proračunjeni vsoti 34.000 K všteta tudi tlaka v proračunjeni vsoti 9000 K, kakor je tudi vračunjeno demoliiranje starega poslopja. V kolikor je meni znano, je vlada kot patron res obljubila tangento 6120 K, da bi bila pa tlaka in demoliiranje starega župnišča všteto v proračunjeni vsoti 34.000 K, tega pa doslej nisem vedel. Proračuna pri konkurenčni obravnavi menda ni nikdo pregledal in radi tega tudi dotlej nisem vedel, koliko je proračunjena stavba novega župnišča, da je izšla tozadevna razsodba c. kr. okrajnega glavarstva. Pač pa sem čul pri konkurenčni obravnavi od nekaterih navzočih in tudi pozneje, da podiranje starega župnišča ni všteto v proračunjeni vsoti, kar se mi je tudi popolnoma verjetno zdelo z ozirom na nizko proračunjeni znesek. Ako je pa tedaj res, da je vse všteto v vsoti 34.000 K, potem je očitno, da je proračunjeni znesek veliko premajhen in se bode v slučaju zidanja novega župnišča povišal najmanj za 50%. Tega mnenja so tudi strokovnjaki, kateri dobro poznajo krajevne razmere in so bolj upravljeni presojevati te zadeve, kakor župnik, ali jaz. Sicer je bil pa tudi župnik drugih nazorov pri tozadevnem razgovoru s faranom A. K. Istemu je namreč med drugim rekel: »Kaj pa, če se vzame na posodo 50.000 K, to bodo ljudje plačali, da še sami ne bodo vedeli kdaj.« Ako k temu pripomnim, da plačajo konkurenčni obvezanci direktnih davkov okrog 6000 K, lahko vsak šolarček izračuna, da bodo farani, ako se bode vzelo posojilo, plačali v vseh letih amortizova-

nja nad 100.000 K. Pripomnimo še k temu, da bi se ta vsota v tem slučaju še izdatno zvišala, ker bi se moralo posojilo amortizovati, z ozirom na slabo solventnost faranov, tekom daljše vrste let. Prepričan sem, da je tudi župnik o tem prepričan in zato mi je neumevno, kako more potem meni očitati, da mečem pesek v oči nerazsodnim ljudem. V koliko bodo pa moji nazori merodajni pri stavbi župnišča, po kaže bodočnost. Toliko je pa že danes gotovo, da, ako se bodo upoštevali, ne bodo v škodo faranom, odnosno občini. Da imam slabo hišo, je res; to pa vsled tega, ker nisem v tako srečnem položaju, da bi mi drugi sezidali novo. Denarja se mi pa lahko škoda zdi, ker se moji dohodki niti z daleka ne dajo primerjati župnikovim in še te bi mi gotovi ljudje radi iztrgali kljub temu, da se ponosno nazivajo »zavedni katoliški možje«. To postopanje menda popolnoma soglaša s temeljnim naukom krščanske vere, vsaj po najnovejši razlagi v praksi. Župniku se denarja seveda ne more zdeti škoda, ker ne bode k stavbi prispeval niti vinarja in bode to breme rad prepustil svojim faranom, kateri so sicer bogati, toda le glede dolgov, kateri so tudi župniku, kot faktičnem vodji tukajšnje posojilnice, dobro znani. Koliko bode kateri manj jedel ali pil, mi ni treba naštevati, saj je vsakemu faranu samemu dobro znano, kako lahko? — bode plačeval tozadevno naklado. Da bi popravljanje starega župnišča ne bilo nič ceneje, kakor zidanje novega, o tem sem prepričan, da ne bode župnik nikogar prepričal in je v tem pogledu pač škoda besed izgubljati. Da pa župnišče ustreza zdravstvenim predpisom, odnosno, da ni zdravju kvarno, dokazuje dejstvo, da so prejšnji župniki v njem dočakali visoko starost in bode tudi sedanji župnik lahko v njem dosegel Matuzalemovo starost, ako ne bode drugega vzroka bolezni, kakor bivanje v sedanjem župnišču. Komisija je pa pri konkurenčni obravnavi seveda lahko konstatirala vlažnost, ker je bila streha na več krajih votla in je dež zidovje razmakal. Ali se je to godilo slučajno ali nalašč, o tem seveda molči zgodovina; dejstvo pa je, da je župnik po konkurenčni obravnavi pustil prekriti streho in od takrat je vlaga izginila, o čimer sem se tudi sam prepričal pred par dnevi. To mislim, da je župniku znano; znano pa tudi vsem faranom; vsled tega upam, da bodo volilci pri prihodnjih občinskih volitvah poslali vse kimovce v penzijo kljub vsemu grmenju in treskanju z lece. Pri tem ne bodo pomagale vse podporne akcije, katere se s toliko vnemo sedaj pred volitvami uprizarjajo. Namen je prozoren in upam, da je vsakomur znan. Doslednost menda tudi ni, ako župnik na eni strani slika bode faranov in prosi zanje podpor, a na drugi strani jih slika ravno nasprotno. Moje »šnopsarijo« župnik pa tudi lahko pri miru pusti, saj mu je lahko znano, da,

ko bi bile vse take, kot je moja, bi bilo veliko manj pritožb proti njim. Ako bi mu bilo kaj na stvari ležeče, bi se tudi nad drugimi izpodtikal in ne samo nad menoj. Tudi moje svobodomiselstvo naj pušča v miru, saj me menda pozna, da nisem podoben kameleonu, kateri vsak hip spreminja svojo barvo. Ako me niso zapeljale lepe obljube, me tudi grožnje ne bodo odvrnile od mojega prepričanja. Pri tem mi kljub mojemu »plebejstvu« ne imponira nikak naslov, nikaka obljuba in nikaka grožnja.

Dopisniku v 46. št. »Domoljuba« pa k sklepu priporočam, naj posveti svojo pozornost in svoj vpliv v to, da se bode poravnal znesek 1000 K posojilnici na Krki, katere naj trpi dotičnik, ki je to zakrivil. Čuje se, da se vsota poravnava z vsakoletnimi prebitki, kar pač ni na noben način za odobravati. Torej: Videant consules!

d Iz Velike Loke. Gospod urednik, nekaj novega! Naš Tone je hud! Grozovito se jezi na-me, ker imam povsod svoj nos. Bojim se ga, pa prav res! Pomislite, on velik kakor sv. Krištof, jaz pa majhen in pohleven, kakor sv. Izidor, ki je ovčice pasel . . . Zadnjič sem jo mahnil gori ob Temenici. Vedite, gospod urednik, jaz sem tako malce desna roka Lampetova. Seveda zaupam to samo vam, pa nikari, da bi komu povedali. Pa sem jo torej mahnil gori ob Temenici gledat in — če bi bilo mogoče — kupiti in prodati tiste mline Lampetu. Rad bi namreč napravil našemu Tonetu malo uslugo. Tone bo imel lepe svinjake, ki mu jih bomo mi sezidali, — in kako bi se spodobila tam notri tudi tako-le kaka električna luč, da bi videl Tonetov mrjasec udobno tudi ponoči in posebno tako-le ob rani zjutranji uri, kakor se bere v nekih učenih »bukvah«. Vtopljen v globoke misli, kako bi pripravil tudi Toneta do tega, da bi izpregovoril dobro besedo zame pri Lampetu, sem se bližal župnišču. Kar me prebudi nek šum! Šment, Tone že ima elektriko! Užaljen do dna peta — to bi bila dolga žalost, če bi bil tako velik, kakor naš Tone — užaljen torej, da me je zopet prehitel, sem se oprezno bližal kraju, od koder sem čul tisti glas. Pa sem se bil ukanil to pot. Tonetu je častiti sobrat s Čateža posodil tisto mašino za mlatiti, ki jo je pa tako preuredil, da žaga tudi drva. In res so žagali Tonetu drva. Poznate me, gospod urednik, da sem silno radoveden. Tudi tukaj me je gnala radovednost, da si pobližje ogledam to delo. Nek mašinist, ali ka-li, je v potu svojega obraza vrtel neko kolo. Pa sem si mislil, ta šment od mašine mora biti pa »štatljiv«, ker ga je treba tako poganjati. Če bi bil smel blizu, bi bil mašinistu takoj povedal, da je treba stroj mazati in bode bržkone treba zopet pisati Lampetu po kako parstokronsko mazilo, ki je pripravljamo mi, davkoplačevalci, s tem, da plačujemo vedno večje in večje davke. Kaj mislite, da smo res še tako srednjeveško neumni, da ne vemo, s čiga-

vim denarjem kupujete vi vaše stroje, ki jih potem rabijo častiti in njihovi podrepaniki? Sedanji deželni odbor daje podpore vsakemu klerikalnemu društvu in potem ni čuda, da je treba takih desetmilijonskih kravjih kupčij. Vse podpore se stekajo tudi iz naših krone in ne le iz vaših! Kolikor pa vi s svojimi stroji zaslužite, ni še toliko, da bi obresti od kapitala plačali — saj ste sami povedali v »Lažiljubu« z dne 29. septembra t. l., kjer pravite, da ste skoraj zastonj omlatili vse žito, ki bi je bili lahko, kakor je rekel Piškur pri neki občinski seji, s šilom izžluščili. Na tisto sejo se bode morebiti častiti sobrat in mašinist s Čateža še kaj spomnil, kako mu je bral Piškur levite. Pa pustimo to! Tonetu so torej žagali drva s tisto štatljivo mašino, ki pa so jo menda kupili še iz drugega namena, da namreč vsaj mašinist nekaj zasluži zraven. Ljudje se pa norčujejo iz njega, ker ga častiti tako vodijo za nos, da trati okrog zlati čas in služi blagoslovljenim gospodom za hlapca, ko mu menda vendar ni potreba . . . Nato sem jo mahnil naprej. Pred šolo sem srečal našega hudega sporjenca. Pravijo, da ima ta mož silno veselje do otroških ušes. Grdo me je pogledal, se okrenil in mi pokazal svojo vipavsko zadnjo plat . . . V nedeljo pa sam nisem vedel, kam naj bi bil šel v cerkev. Na Mirno je imel priti bojda sam presvitli iz Ljubljane preobračat zakrknjenega Toneta. Seveda me je vleklo tja, ker bi bil rad slišal, kako bo višji pastir govoril o prstu božjem, o zapeljevanju farovških dekel itd. Pa, kdo bi se izneveril našemu Tonetu! Zato sem pustil oba, prevzvišenega in zakrknjenega, ter sem sklenil iti poslušat našega dolgega Toneta. Pa mi res ni bilo žal! Kar tako na lepem sem se naučil par napitnic, ki jih je nam povedal nek drug »gaspud«, ki je bil prišel k Tonetu malo v gostije in je nam to nedeljo pridigoval. Pa špasi »so« bili ta »gaspud«, da je vse kihalo po cerkvi . . . Tako sta bili to nedeljo menda kar dve izborni pridigi v naši lepi slovenski domovini . . . Ravno sem končal to poročilce, ko sem izvedel o še eni pridigi. Ta je pa bila gori na prebujenem Čatežu. Gospod urednik, takoj prihodnji teden vzamem popotni les v roko in grem poizvedovat kar sam tja gori. Potem pa vam poročam, da otmem — kot zvest kronist — pozabljivosti te izrodke blagoslovljenega veleuma. Tam gori je bilo pa gotovo kaj o »ceglu« in »mašinah«. No, pa bodem že poizvedel.

d Iz Tržišča na Dolenjskem. Zadnji dopis iz Tržišča je povzročil, kakor se to navadno zgodi, tu smeh in veselje iz zavisti, tam prikrito mržnjo in jezo, a mora se topot priznati, da je ono veselje neopravičeno in mržnja prizadetih opravičena. Gospod dopisnik je bržkone hotel predvsem slabo označiti gosp. šolskega vodjo Skulja, ki zavzema tudi mesto organista v Tržišču, ta vtisk dobi iz dopisnikovih vrst vsakdo. In ravno zato tudi gosp. dopisnik

ni upošteval prav nič razmer, ki bi jih bil moral upoštevati. Prvič ni bilo cerkveno petje v Tržišču za časa Repiča in brata g. Skulja nič boljše, kakor je sedaj, not takrat niso poznali nič boljše ali pa morda še slabše kot sedaj. Pojdite, kamor hočete po deželi in pevce, ki bi res poznali note, lahko seštejete na prste. Saj še to stane organista veliko truda, da nauči in izdresira svoje pevce sploh toliko, da jih more rabiti. Zastonj hoditi k pevskim vajam, zastonj v nedeljo pri prvi in drugi maši in večkrat še popoldne dreti se na koru, ni ravno prijetno; za zahvalo pa potem še zasmeh, to ni prav, in če bi ga pevci gledali na kakovost petja tudi zaslužili. Izvežbanosti in finih glasov, kakor od opernih pevcev, pa vendar ne moremo želeči — v Tržišču na Dolenjskem! Dalo bi se iz Tržišča pač mnogo drugega poročati, bolj stvarnega in pametnega. Dve ali tri Marijine hčere pa nikakor niso toliko vredne, da bi se jih radi neznanja not spominjalo v »Slovenskem Domu« in na njih račun smešilo obče priljubljenega šolskega vodjo. Toliko se mi je zdelo umestno izpregovoriti, da se ne bo delala nikomur krivica, za kar ni poklican »Slovenski Dom«, kakor morda misli dopisnik.

Poznavalec razmer.

d Iz Črnomlja. Osrečevalci klerikalnega in nerazsodnega ljudstva so v Črnomlju ustanovili novi tretji denarni zavod pod farovškim okriljem in varstvom, z naslovom »Ljudska hranilnica in posojilnica«. Ta denarni zavod že v prvem začetku ne bode imel prave življenjske moči, kajti med registriranimi odborniki se pojavlja nezadovoljnost in nezaupljivost proti temu zavodu, ker le-ti odborniki so prišli do prepričanja, da so jih kaplan Cerar, župan Skubic in advokat dr. Šturm po zvijačnosti pridobili v to, da so njih imena registrirana. Dva odbornika že preklinjata ta zavod, ki je komaj pričel poslovati, kajti odgovornost za pravilno poslovanje in nalaganje denarja imajo edino le odborniki, ki imajo kaj premoženja, — oni pa, ki so brez premoženja, kakor kaplan Cerar, Plevnik kot užitkar in Matija Doltar pa vendar ne morejo zastopati denarnega zavoda, kateri z ljudskim denarjem posluje — je torej v naprej videti, da bode gotovi polom, kakor se je že večkrat zgodilo, kar so farovži ustanovili. Namen te nove farovške posojilnice je, kolikor mogoče delati za farovško bisago, — lov na hranilne knjižice, spoznavati ljudi, kateri imajo kaj denarja in pa delati razdor med mestnim in kmetskim prebivalstvom. Namen ustanovitve te posojilnice pa je tudi ta, da bi konkurirala proti, že od mestne občine črnomeljske ustanovljeni mestni hranilnici in nad 25 let obstoječi posojilnici, pri katerih dr. Šturm ne dobi nobenega zaslužka, zato jih tako strastno napada, da celo njegovi zaslepljenci po gostilnah govorijo, da bi on dr. Šturm posle hranilnice in občinske opravljajal za 25 gld. (50 K) me-

sečno. Verujemo, da bi on rad te posle v roke dobil, — v svoji pisarni itak nima nobene klijentele, ker sega ljudstvo izogiblje, dvomimo pa, ako bi znal tudi spretno tak zavod, kakor je mestna hranilnica uspešno voditi, kajti za to je potrebna večletna praksa, te pa dr. Šturm nima. Dr. Šturm mestne hranilnice ne bode ugonobil — četudi ji je pogin prerokoval, za kar mu garantiramo in tudi posojilnice ne. Prej pa bo on sfrčal iz Črnomlja, kakor si misli. Meščanstvo si je po zaslugi Šturmovi in županovi nakopalo konkurenčni zavod in dobro je treba pomisliti, kam naj ljudstvo svoj težko prihranjeni denar nalaga. Svetuje se vsakemu, da naj ne posluša zapeljivih glasov dr. Šturma, Cerarja in drugih zaslepljenih ljudi.

d Iz Trebnjega. Pri nas imamo jako pobožne in čednostne Marijine device in Bogomile. Ta njihova čednost in pobožnost je tako velika, da v temni noči v samokolnici prevažajo fante ter z njimi popivajo po gostilnah. To se je zgodilo pred nedavnim časom, ko so šla dekleta v Dolenjo Dobravo tret. Sicer je povsod navada, da hodijo fantje dekleta klicat. Tudi pri nas je bila do zdaj ta navada. Toda naše čednostne Bogomile niso s tem več zadovoljne. Ko so se torej te Bogomile vračale iz Dolenje Dobrave, so šle same klicat fante, ki so popivali in popevali. Pridružile so se jim ter jim celo precej vina popile. Ko so videli fantje, kake volje postajajo Bogomile, so jim obljubili še en štefan vina, če si dajo jarme okoli vrata in če peljejo enega fanta iz Lukovka na Dobravo. Rečeno — storjeno. Ena je šla po samokolnico. Druga je potem šla v ojnice. Zapregli so jo. En fant iz Jezera je sedel v samokolnico, čednostna in pobožna Bogomila pa njemu na kolena. In hajdi — pa je šlo skozi vas. Fantje so imeli biče ter pokali. Ljudje so vstajali iz postelj ter šli začudeno gledat, kdo se vozi s takim šundrom po vasi. Še bolj začudeni so pa bili, ko so videli pobožne Bogomile uprežene, v samokolnici pa fanta, kateremu je na kolenih sedela druga čednostna Bogomila. Ljudje so se norčevali, da to pač niso Marijine devičice, temveč kobilčice. Nesreča je pa hotela, da je prišla ljubica tistega fanta, ki se je peljal v samokolnici in kateremu je sedelo drugo dekle na kolenih. To jih je slišal. Res lepo izobrazbo uživajo te Marijine device, in naš kaplan je lahko ponosen za to, da jih je tako vzgojil.

d Iz Štange. V nedeljo, dne 4. decembra, med jutranjo mašo, torej med šesto in sedmo uro, je vlomil v pisarno tukajšnjega župnišča neznan tat. V pisarno je siloma vlomil skozi zaklenjena vrata. Od tam je odnesel nekaj cerkvenega drobiža, ves šolski denar, župniku novo zimsko suknjo in hlače. Tudi k harici je iz družinske sobe odnesel kakih 17 K. Prav velike sreče pa ni imel, ker je odnesel večinoma samo vinarje in pa star, nerabljen denar. O tatu nimajo še sledu.

d Iz Muljave. Zadnjič je poročal »Slovenski Dom«, kake komedije so se vršile povodom otvoritve nove šole na Polju pri Muljavi. Razkrinkal je tudi naše »očete«, kako so vtihotapili našo šolo ter jo prenesli na Polje itd. Danes pa imamo nekaj drugega v svojem programu. Znano je, kako je slavil »Domoljub« naše junake zaradi njihovih velikih zaslug glede naše šole. Ker je pa čutil naš »parlament« dolžnost, da tudi drugim gospodom izkaže čast za njihove »zasluge«, izvolil jih je kar cele litanije častnim občanom. Med prvimi se nahaja deželni mlinar Lampe. On mora biti povsod; tudi v naši dolini mora biti njegov blagoslovljeni nos. Menda mu dišijo številni mlini tu ob našem potoku —? Bržkone! Drugo mesto častnega občanstva je dobil »zmagoviti junak« dr. Šusteršič. Mnogo, mnogo se sliši o tem Šusteršiču tu pri nas. Kako on žuga, grozi s svojo mogočno roko —! »On je prava šiba božja za naše liberalce«, pravijo nekatere pobožne ženice; posebno »Stent« in »Tiček« si od veselja maneta roke, ker imata Šusteršiča v svoji sredi. Za tema dvema junakoma pride še cela četa takih občanov: Povše, Špendal, Mandelj, Vidregar itd. Čudno, da niso še starega »Golaža« iz Zatične izvolili častnim občanom. Ne bomo popisovali zaslug vsakega posebej, ker so enemu ali drugemu že itak znane. Mimogrede le še omenjamo kanonika Špendala s Polja. Njemu gre vsa čast in hvala najbolj menda zato, ker je svojo hišo tako drago in mastno prodal v šolske namene našim zaslepljenecem. On je jasno pokazal, koliko mu je na tem ležeče, da je verouk v tesni zvezi s cerkvijo. Ako hoče priti duhovnik v šolo podučevati verouk, mora priti tudi maševati na Muljavo, in potem pa pol ure daleč od cerkve v šolo. In če se pripeti, da nastopi v Vel. Travniku voda, ni ne verouka, ne splošnega pouka v šoli cel teden. Kanoniku je bilo čisto vseeno, bodi šola tu ali tam, samo da je padlo v njegov lačni žep dosti tisočakov. — Sirovost, katero uganja Stent, prekaša že vse meje. Tu na Muljavi imamo gostilničarja Hočevarja, ki je zvest pristaš napredne stranke in naročnik »Slovenskega Naroda«. K temu je prišla učiteljica časih po list, da ga bere, ali kaj kupovat. Ko to izve »Stent«, da hodi v »brezversko« hišo, zarotil se je proti nji, da jo bo, ako jo dobi na potu samo, vso raztrgal in pognal nazaj. Baje jo je tudi že čakal v Velikem Travniku, toda slučajno je ni bilo. To je podivjanost, kakršne je zmožen samo klerikalec. Pa bode že prišel čas, ko se bode tudi z njim obračunalo.

d Iz Višnje gore. Dne 1. decembra t. l. je bil pri c. kr. okrajni sodnji v Višnji gori klerikalni občinski svetovalec Ignacij Pajk, po domače Klofuta, obsojen na 14-dnevni zapor, zato, ker je svojo lastno mater, ki je hotela v njegovi hiši, svojega, na smrtni postelji ležečega moža, oziroma njegovega očeta obiskati, iz hiše ven vr-

gel. — Višnjegorsko mesto je torej lahko ponosno na tega vzor-moža in občinskega svetovalca.

d Iz Radeč pri Zidanem mostu. Pri posestniku Antonu Beleu blizu Radeč uslužbena dekla Marija Mežnar se je svojega novorojenega otroka na ta način odkrižala, da ga je prijala za noge, udarila z glavo ob zid ter mu razdrobila glavo. Truplo je nato vrgla v greznico. Kot vzrok za ta živinski čin navaja to, da je otrokov oče izjavil, da noče skrbeti za otroka.

d Iz Šmartnega pri Litiji Klerikaleci so si v svoji bahavi nadutosti že domišljevali, da ga ni več človeka v našem kraju, kateri bi se jim upal na prste stopiti in povedati resnico. Kar sapo jim je zaprlo, ko jih je »Slovenski Dom« pozval, naj navedejo imena tistih »Sokolov«, katere so v svojem umazanem glasilu blatili. Iz zagate so se pa morali na ta ali oni način rešiti in zato so navedli ime nekega Račka, kar pa ni držalo. »Domoljub« je moral namreč dotično notico popraviti. To pa jim je zmešalo razum. Zato v zadnji številki svojega lista lažejo naprej. Togote se od jeze, ker mora njih umazani list popravljati njihova poročila. Ni jim všeč, da je Ignacij Mandelj nastopil sodnijsko pot zoper krajo svoje časti. Ali, gospodje, povemo vam, da ne bomo mirovali, dokler ne dokažete resnice. Zato vas vprašamo: Kaj so »Sokoli« delali na kupu peska? Prvotno ste trdili, da so delali skupine, v zadnjem članku pa pravite, da so delali proste vaje. Dalje! Ker je bil Mandelj pijan, kakor pravite, prosimo, navedite imena vseh tistih, ki so bili soudeleženi. Laž je, da je bil Mandelj iz »Sokola« v Šmartnem izključen, ker o tem odborniki ničesar ne vedo. Dokler nam dopisnik »Domoljuba« ne navede dokazov, da je bil Mandelj izključen, toliko časa ga imenujemo navadnega lažnjivca. — Naše pevsko društvo »Zvon« je zapelo dne 2. decembra zvečer podoknico svojemu častnemu predsedniku gosp. Francu Knafliču k njegovemu godu.

d Iz Krškega. Dne 25. novembra t. l. je prišel v Krško na semenj Anton Urbanč iz Velike vasi. Pri neki stojnici je nakupil nekaj perila in ga plačal z bankovcem za 100 K, iz katerega je dobil nazaj 91 kron. Ta znesek je spravil v mošnjiček, v katerem je imel še en bankovec za 100 K. Ker je imel denar preje v notranjem žepu suknjiča in da si suknjič odpne, je le za trenotek dejal mošnjiček v levi zunanji žep suknjiča. Ko je odpel suknjič, je segel po denar, pa ni bilo več v žepu ne mošnjička, ne denarja. Janez Butkovič iz Nove gore je imel, prišedši na semenj v Krško, v notranjem žepu odpetega suknjiča mošnjiček z okoli 75 K. Pred nekim bazarjem, kjer je bila velika gnječa, se je ustavil in poslušal, kako je prodajalec v bazarju razbijal kmečke šale. Ljudje so ga prerivali sem in tja. Ko je hotel tudi nekaj kupiti, je segel po denar, pa ni našel več mošnjička v žepu

Oba okradenca sta javila tatvino redarju, kateremu je bil že zjutraj povedal nek Bošnjak, da je prišla z Zagreba večja družba žepnih tatov, katere je Bošnjak tudi opisal. Na podlagi teh opisov je redar aretiral tri zrele tičke, in sicer 24letnega Stjepana Radah (ali Radas), brezposelnega natakarkarja; Tanazija Popoviča, 28letnega brezposelnega mesarskega pomočnika iz Novegasada in 24letnega Ivana Juneša, brezposelnega kleparskega pomočnika iz Zagreba. Redar je videl te tri tičke cel dan po sejmišču sem in tja smukati. Dobil se ni pri njih ukradenega denarja, ker je imela ta tatinska trojica brez dvoma tudi še druge pomočnike, katerim so oddajali ukradene stvari, ki so prešle v par trenutkih v pet, ali še več rok. Mogoče so pa aretiranci tudi identični z večkrat preje omenjenimi sejmskimi roparji, dasi je način kraje docela drugačen tu in tam.

Gorenjski novičar.

g Iz Št. Vida nad Ljubljano. Pred nekoliko petimi leti je v Št. Vidu pri občinskih volitvah nastopilo tudi nekaj samostojno mislečih mož, ker se jim je videlo neznosno Klanfarjevo jerobstvo nad šentvidskimi davkoplačevalci. Videlo je ljudstvo v teh možeh borilce za pošteno in pravično stvar, zato pa so šli skoro vsi volilci z njimi. Z njimi je šla pa tudi vsa šentvidska inteligenca. V občinski odbor so kandidirali poštene in značajne moše, ki s svojimi možgani mislijo, ne pa kake Hočevanje, Markee, Rahle, Kozlerje, Jakliča itd. tudi take ne, ki so se z železničnim vlakom bodli, pa tudi take ne, ki se po gostilnah pretepavajo in pehajo tako, da pride še celo gostilničarjeva peč v nevarnost, da se podere. Posebno pa take mehkuže ne, ki so oskrunjeni izza Kraljičevega kozolca. To nevarnost, da Klanfar pade pri občinskih volitvah, je uvidel tudi takratni kaplan Zabret, ter mu ni preostajalo drugega, nego na umeten način izzvati volilce v dve stranki, namreč v liberalno in klerikalno stranko. Kajti znano je, da se še najdejo tako kratkovidni ljudje, da mislijo, ja se med liberalcem in človekom vse neha t. j. da kakor hitro prečastiti imenuje koga liberalca, tedaj taisti pri isti priči neha biti človek, akoravno živi pošteno življenje. Klerikalec pa da je živ svetnik že na tem svetu in tem čistejši in svetlejši, čim bolj je plešast in čim bolj smrdi po oskrumbi izza Kraljičevega kozolca. Mar niso to žalostne razmere v našem Št. Vidu? In taki ljudje naj bi gospodovali nad poštenimi možmi? Hodil je tedaj Zabret od hiše do hiše (prav kakor znana Ivanova Franca, kadar za Klanfarja repo prodaja po Ljubljani) ter agitiral za Klanfarja. Medtem pa je spoznal razne slabosti gotovih mož, katerih se je nepopisno oklenil, zakaj ker duhovnik dobro ve, da le grešnik kar na

slepo kima, če pa ložje mgia, pa pomiga. Iz tega pa tedaj tudi sledi, zakaj in kako so nastali šentvidski klerikalci. Eden vsled oskrumbe za Kraljičevem kozolcem, drugi so pa postali vsled različnih svojih slabosti.

g Iz Št. Vida nad Ljubljano. Odkar stari ljudje pomnijo, imela je cerkovnikova žena v tukajšnji cerkvi svojo klop. Te pravice ji dosedaj seveda ni nobeden jemal. Odkar pa je prišel v Št. Vid klerikalni nadučitelj Bajec, vidimo njegovo ženo redno vsako nedeljo sedeti v cerkovnikovi klopi, medtem ko mora cerkovnikova žena ponižno ostati poleg svoje klopi. Razume se, da se to brez Zabretove vednosti in volje ni zgodilo. Zato vas g. župnik vprašamo: »Kje si jemljete pravico, tako kruto šikanirati cerkovnikovo ženo? Mar menite, če je g. Bajec klerikalec, da mu je potem vse dovoljeno? Ako imate še kaj časti v sebi, dajte klop cerkovnikovi ženi nazaj, kakor ji gre po vsej pravici!«

g Iz Št. Vida nad Ljubljano. Preteklo nedeljo je priredilo telovadno društvo „Sokol“ gledališko predstavo, katera je bila prav povoljno obiskana. Igralci-diletantje bili so jako dobri, igralo se je v splošno zadovoljnost. „Sokoli“, priredite nam še večkrat zabavne večere. Žirovnikov zbor se je pa udeležil koncerta „Slov. pevske zveze“ v „Narodnem domu“ v Ljubljani in večerne gledališke predstave v dež. gledališču.

g Nesreča. Sod je zmečkal nekega 20 letnega delavca v Cebavovi gostilni v Št. Vidu, ko ga je spuščal po stopnicah v klet. Več paznosti in manj korajže pride velikokrat prav.

g Iz Št. Vida nad Ljubljano. V Dravljah ustanavlja Zabret in Klanfar zadrugo, ki si nabavi bencin-motor za porabo pri gospodarskih strojih. Zadnjič smo že omenili, da v tem oziru posebne potrebe ni, ker je večina posestnikov v Dravljah že včlanjena pri zadrugah, ki že funkcionirajo in že imajo potrebne motorje. Ko sta Zabret in Klanfar novo zadrugo ustanavljala, sta se delala, kakor da jima je samo za gospodarsko korist Dravelj. V resnici pa sta prišla to-ustanavljat le za to in po receptu, katerega je razjasnil neki Podlesnik na zaupnem sestanku v Cebavovi štali, ki je sledeč: V Št. Vidu sta dve zadrugi. Ena pod vodstvom Klanfarja, drugo pa imajo tamkajšnji kmetje zase. Ta slednja raste od dne do dne in pridobiva čedalje več članov, gotovo je da če ta prosi podpore od dežele ali države, to tudi dobi, do kar je upravičena. To pa se mora preprečiti. Najbolje je, da ustanovimo v Dravljah novo zadrugo, da pobremo iz te kmetske zadruge čim več članov in na ta način preprečimo razvoj te ter ji s tem onemogočimo podporo. Tako se je sklenilo v Cebavovi štali na zaupnem sestanku ob navzočnosti Zabreta in Klanfarja. In s to nalogo sta možakarja prišla v Dravelje. Torej ne iz potrebe in ljubezni do Draveljcev, temveč iz nevoščljivosti, da si znajo

kmetje tudi brez njih pomagati. To pa je treba zapomniti, da imamo lepši pregled čez hinavščino osrečevalcev.

g Iz Domžal. Nad vse prevzetna Flerinka je dobila za svojo preveliko jezičnost pri kamniški sodnji odlikovanje, ki jo bode stalo 50 K, v prid domžalskim siromakom, in ta drugo morda kakih sto kron dobi pa Brecljnikov zastopnik. Dober tek! Le tako naprej, pa bo morda prišla še kaka nagrada! Flerinovi mami prav iz srca privoščimo, da se ji malo prikrajša jezik. Morda pa ne bo sama plačala teh kronic, ker stoji zadnji čas pod nemško patronanco. Saj Križant lahko šteje, ker to niso njegovi žulji, ampak siromašnih slovenskih tlačanov. Flerinovi so pa že izgubili veliko domačih; Tirolci pa tja ne gredo; vsakdo se pač ogiblje narodnega izdajalca. Najzvestejši obiskovalec Flerinove žganjarne je pač Janez Ogrinec. Ali sodnija res nič ne vidi, da tega človeka ne spravi pod kuratelo. Če bo še kaj prodajal, bo kmalo zmanjkalo; potem pa hajd s trebuhom za kruhom. Kdo bode kriv kot brezbriznosti sodnije. Mi odločno zahtevamo, da se tu nekaj stori, da se Ogrinčevi obvarujejo propada. Dalje vprašamo finančno ravnateljstvo, kako da je kamniški geometer takoj po sklenjeni kupčiji prišel premeriti prodane parcele. Kdo pa je pravzaprav kupil od Selanke svet? Ali Flerin, ali Križant? Zahtevamo, da se to preišče. Pa res, če nas kdo kupi košček zemlje, čakamo leto dni in še več, predno pride kamniški geometer premeriti; Križant je pa dosegel v Ljubljani, da se je cel dotični svet takoj predelil. Seveda Nemcem in najnovejšemu klerikalcu Flerinu na ljubo pa finančna oblastnija takoj utreže. Mi bi morali pa plačati, da bi bilo hitro predelano. O vsem bomo še pisali, ako se ne bode delila pravica vsem enako. Saj tudi mi plačujemo davke. — O zanikrnosti našega župana — tudi sedaj klerikalec — pisali bomo v eni prihodnjih števil. Ne bomo ga pustili v nemar.

g Iz Boh. Bistrice. Dne 6. decembra ob pol 11. dopoldne je vozil tovorni vlak z navadno hitrostjo iz postaje v predor. V bližini skladišča so delali delavci na progi. Delavec Anton Munih ni pazil na vlak. Dasi so mu tovariši klicali, naj skoči proč, vendar se ni pravočasno umaknil. Stroj ga je zadel s cilindrom s tako silo v levo stran ledja, da je revež odletel na drugo stran tira in si razbil črepinjo na glavi, zlomil levo roko in dobil tudi nevarne notranje poškodbe. Tovariši so ga prenesli domov v njegovo stanovanje. Ni veliko upanja, da bi okreval. Zapušča vdovo z več nepreskrbljenimi otroci.

g Iz Motnika. Po svojem večkratnem potovanju sem šel tudi pretekli teden skozi Vransko, Motnik v Špitalič. Že v soboto zvečer pridem na Vransko. Tu se Slovenci prav dobro gibljejo in zavedajo svoje narodne dolžnosti. Imajo vrlo uspevajočo podružnico sv. Cirila in Metoda, bralno društvo,

pevsko društvo in hranilnico in posojilnico. Poslovivši se od tega prijaznega trga jo mahnem drugi dan proti Motniku, ki leži tik ob kranjsko-štajerski meji. Kakih deset minut hoda od meje leži prijazni Motnik. Toda na občinskih tablah so še vedno nemški napisi, kljub temu, da je storil občinski odbor svojo dolžnost. Ko grem malo naprej, zopet zagledam napis: „Bierniederlage der Brauerei Mannsburg.“ Hm, mislim si, sedaj sem pa gotovo kje v „rajhu“. Od tod jo mahnem proti cerkvi, misleč mogoče imajo pa še duhovnika Nemca. Ko stojim nekaj časa na sredi cerkve, jo primaha trebušnat župnik gori na leco, na to prične grmeti proti naprednjakom. Kaj navedem par stavkov iz njegove pridige: „Takšni kot so bili farizeji v Kristusovem času, so dandanes za nas slovenski liberalci. Po svojih časopisih napadajo papeža, vero, škofo in nas mašnike. Pišejo, da ni Boga, da ni treba v cerkev hoditi, da se mora dobre (?) duhovnike zaničevati. (Tu se je malo oddahnil.) Sedaj se lahko norčujejo iz nas in lažejo čez nas, a prišla bo poslednja sodba, dan plačila za naše liberalce in prišel bo on na oblakih neba in sodil bo naše liberalce in jih obsodil na levo.“ Naposled je razkril svojim backom, da bo vzel vse liberalce hudič. Posebno hud je bil na liberalne pisatelje in žurnaliste, češ te bo hudič prej vzel, potem bo šele planil po ostalih. Nasprotno je pa hvalil klerikalce kot vzor kristjane, ki bodo sedeli na desnici očetovi. In take je kvasil, da ni bilo ne konca ne kraja. Potem jo mahnem proti Špitaliču hoteč se seznaniti z župnikom Mezgom, ki zna prav na lep način zmerjati dekleta. Tukaj srečam Mezga z Šusterjem p. d. Močnikom, pevovodjo motniških klerikalnih fantov, ki se je pa nekako grdo držal. Vzrok temu sem zvedel kmalu. Bilo je pred tremi tedni — tako mi je pravil nek mož doli v Motniku. Župnik in Šuster sta sta sedela s svojimi peveci pri „Purgarju.“ Sčasoma se postali žejni, in župnik nasvetuje, naj dajo njegovi pevci za pijačo. In zložili so skupaj po 40 ali pa 50 vinarjev, izvzemši župnika in pevovodjo, Ančka je pa poskrbela za prigrizek, in od tod njegovo grdo držanje, ker se ni mogel zastonj najesti in napiti. Tako se torej v izbrazevalnih društvih samo denar zapravlja in ljudi hujska ter uči pijančevati.

Notranjski novičar.

n Z Vrhnike. Za »Sokolski dom« na Vrhniki sta nabrala na nadvse dobro uspelem Miklavževem večeru vrhniškega »Sokola« sv. Anton in njegov tovariš iz Rima 25 K 38 vin. Dalje se je nabralo meseca novembra t. l. po nabiralnikih za »Sokolski dom« na Vrhniki v sledečih gostilnah: Pri »Kočevarju« 9 K 43 v., pri »Korenčanu« 9 K 62 vin. in pri »Mantovi« 7 kron. — Neimenovani je daroval 6 K 14 vinarjev.

n Iz Št. Vida pri Vipavi. V ponedeljek, dne 5. decembra zvečer, je šel Franc Špilar, doma iz Hrašč pri Postojni, hlapec gosp. Jurce iz Postojne, po vino v Vipavo. Med potjo na rebernici nad vasjo Podgrič je v temni noči zadel ob cestni mejnik in padel z voza tako nesrečno, da je takoj obležal mrtev. Nesrečneža so še tisti večer prepeljali v šentvidsko mrtvašnico.

Razno.

r Za Ciril - Metodov obrambni sklad so se nadalje prijavili sledeči p. n. gg.: 852. Ženska podružnica družbe sv. Cirila in Metoda v Novem mestu (plačala 140 kron); 853. Ante Bogdanovič v Trstu (plačal 200 K); 854. Društvo slovenskih učiteljic v Ljubljani (plačalo 200 K).

r Družbi sv. Cirila in Metoda sta darovala za Miklavževo Gojmir in Dušan Pipenbacher, vsak po 5 K, skupaj 10 K. Ta mlada rodoljuba bodeta prijetno miklavževala v družbe ljubljenih roditeljev, privoščita pa mladim slovenskim brateem in sestricam ob mejah tudi nekaj veselega. — Gosp. Fr. Stele je pripeljal iz Kamnika celo vrečo — več kot en mernik — rabljenih poštinih znamk in stanjola. Pri nabiranju so mu pomagale razne gospi in gospodje — in seveda odlikovali so se zopet naši malčki. — Iz Severne Amerike — Winter Quarters — je poslal gosp. Anton Terbovec rabljenih poštinih znamk in prav ljubeznjivo pismo, ki svedoči o izglednem rodoljubju pošiljalčevem. V Winter Quarters imajo naši rojaki podružnico družbe sv. Cirila in Metoda št. 9, ki šteje že 71 članov in članic, nekaj jih še pristopi. Na glavno podružnico v New Yorku št. 1 so odposlali letnine 35.50 dol. — Gosp. Terbovec obeta, da hoče tudi v bodoče, pri vsaki priliki, delovati za našo miljeno šolsko družbo in nam pošiljati prav lepih pozdravov. Mi gosp. Terbovecu hvaležno odzdravljamo, gosp. Steletu in njegovim sotrudnikom ter vrlima Gojmiru in Dušanu Pipenbaherju se prav iskreno zahvaljujemo. Živio!

r Družba sv. Cirila in Metoda ima še dokaj božičnih razglednic v zalogi. Cena je nizka. Prosimo naročil.

r Deželna zveza gostilničarskih zadrug na Kranjskem v Ljubljani razpošilja naslednji oklic: Velecenjeni tovariši! Leta 1907. se je pojavila prvič med gostilničarstvom splošna želja in potreba po sklicanju gostilničarskega shoda na Kranjskem. Na tem shodu se je gostilničarstvo oglasilo z ostrimi protesti proti neznosnim težavam, s katerimi se mora boriti naša obrt. Ker je znano, da se le na neprestano trkanje in klicanje odpro zahtevam in pravicam vrata, je sklenila deželna zveza gostilničarskih zadrug na Kranjskem, da nadaljuje akcijo, ki jo je pričela gostilničarska zadruga ljubljanska leta 1907, in razširi program o naših zahtevah in težnjah

po odpomoči še bolj ter skliče zopet splošni gostilničarski shod v Ljubljani, dne 15. dec. — Po dnevnem redu, ki ga obenem podajamo, vdite, kako mnogotere so težkoče in krivice, proti katerim se moremo ubraniti složni, krepko in združeni. Da bo manifestacija za naše pravice tem silnejša, naj pride vsakdo na shod, komur le količkar dopušča čas, vsak, komur je mar njegov lastni blagor in napredek. Načelstva zadrug naj store v polni meri svojo dolžnost ter obvestijo in povabijo vse svoje člane, kjer pa še ni gostilničarstvo organizirano, pošljemo kot vabilo to okrožnico zavednim tovarišem, od katerih pričakujemo, da te oklice razdele in da bodo tudi z besedo navduševali tovariše za obisk velepomembnega shoda. Ne le, kdor je dobil to pismo v roke, je vabljen, vabljen je vsak gostilničar, naj si bo od koderkoli, vsak ima pristop k shodu in ga bomo pozdravili kot dobrodošleca. Ne bomo prirejali nikakih komersov ali zabav, namen shoda je edino stvar in hočemo le povzdigniti svoj glas v korist našega stanu in v obrambo gostilničarske obrti.

r Dobra knjiga. Priljubljene zbirke »Več luči!« sta izšla ravnokar dva nova snopiča, in sicer 7. snopič: »Strašna grozodejstva v samostanu čenstohovskem.« S tremi slikami. Po zaplembi II. izdaja. 8. snopič ima ta-le aktualni naslov: »Joj, joj, ta neznosna draginja!« Cena vsakemu snopiču 20 vin. Za naše preprosto ljudstvo je zelo važna in že davno potrebna ta ideja, razširjati namreč pouk in širiti luč med naše ukaželjno širšo maso. Zbirko prav iskreno pozdravljamo ter jo toplo priporočamo vsakomur, zlasti ker je poceni. Vsi snopiči se dobe v založni tiskarni Iv. Pr. Lampreta v Kranju, kakor tudi v »Narodni knjigarni« v Ljubljani.

r »Podporno društvo za slovenske visokošolce na Dunaju« je prejelo od 1. oktobra do 6. decembra sledeče darove: Po 20 kron: Eksel. knez in nadškof dr. Franc B. Sedej v Gorici in »Okrajna posojilnica v Ljutomeru«; 16.13 K: dr. Fran Skabernè, c. kr. min. podtajnik na Dunaju; 15 K: dr. Josip Tičar, zdravnik v Kranjski gori; po 10 K: dr. Aleks. Fatur, žel. kom. juž. železnice v Trstu, dr. Jos. Pipenbacher, c. kr. prof., in dr. Lovro Požar, c. kr. gimn. ravnatelj v Ljubljani, dr. Karel Šavnik, c. kr. min. tajnik na Dunaju, in »Okrajna hranilnica in posojilnica v Sežani«; po 5 K: Janez Hutter, c. kr. katehet na drž. realki v Celovcu, Ivan Pušar, strojevodja južne železnice, Spodnja Šiška, in dr. Mihael Truden na Dunaju; po 3 K: Fr. Illovar, uradnik v fin. min., in Josip Smerdu, uradnik južne železnice, Brunn a./G.; 2 K: Francišek Berlec, posestnik v Kandiji. — Skupaj K 144.13. — Potreba je velika, prosimo torej hitre pomoči! — Darove sprejema blagajnik Ivan Luzar, nadrevident južne železnice v pok., Dunaj, III., Reisnerstr. 27.

Gospodarstvo.

Razmere kmetijskega delavstva na Danskem.

Z gmotne strani niso delavske razmere za danskega kmeta nič boljše kot pri nas. Ako upoštevamo danske draginjske razmere, osobito pa točnost in zanesljivost, s katero dela danski kmetijski delavec, in množino dela, ki ga opravlja skoro brez nadzorstva, v primeri z našim, ni ravno tako velike razlike med mezdo, kakor se vidi na prvi pogled.

Kolikor je znano, se giblje mezda posla, ki ima v gospodarstvu hiši za sebe prijetno sobico in redno hrano, od 200 do 500 danskih kron (1 danska krona = 1,33 naše krone). Povprečna letna plača posla na Danskem je krog 300 danskih kron.

Dninar, ki je uslužben celo leto in se loči od posla samo po tem, da lahko na en dan odpove, dočim ima posel pogodbo na pol ali eno leto, dobi poleg hrane in stanovanja v zimskih mesecih po 0,75 do 1 danske krone na dan, v pomladanskih in jesenskih delih po 1,25 do 1,75 dan. K, v žetvi 2 do 3,50 dan. K na dan. V žetvi in tudi sicer, če se nagrma veliko dela, se pokličejo tudi kočarji iz okolice, ki imajo tam svoja mala gospodarstva, na delo na večja posestva, navadno s hrano in mezdo, ki je nekaj večja, nego jo dobijo dninarji, ki so vedno tam zaposleni. V ostalem času pa opravljajo ti kočarji delo na svojih zemljiščih, ki so vedno v vzornem redu. Za to, da pomagajo na večjih posestvih samo, kadar je največ dela, imajo razne ugodnosti, n. pr. če nima kočar vprege, mu posodi kmet svoje konje za obdelovanje polja zastonj, ali pa mu da kako drevo iz gozda i. t. d. Praktikanti, upravitelj in delovodja so najeti vedno s hrano in stanovanjem za $\frac{1}{2}$ —1 in več let za plačo, ki se giblje pri 400 do 700, pri upraviteljih od 700 K naprej. Krmilci, ki navadno dobe hrano in stanovanje, so najeti na 1 do več let in dobivajo, množini dela primerno, 400 do 800 danskih kron na leto.

Stanovanja za neoženjeno delavstvo so navadno pri gospodarskih ali stanovanjskih poslopih prizidana in sicer: za krmilce konj in za posle pri konjskih hlevih, za krmilce goveje živine in svinj pri dočičnih stajah, za ostalo delavstvo pri kozleu ali gospodarskem poslopiju, za upravitelje in praktikante pri konjskih hlevih ali pa v podstrejšju stanovanjskega poslopija, za ženske posle vedno pri stanovanjskem poslopiju. Posestva, kjer bi spala služinčad v hlevu, menda ne najdeš nikjer na celém Danskem. Zgoraj omenjene sobice za posle so skoro povsod prirejene za 1, redko za dve ali več oseb. Sobe za delovodja, upravitelja in praktikante se razlikujejo od ostalih po tem, da so lepše urejene in da imajo peči. Zato pa ima vsa ostala služinčad še posebej eno sobo, v kateri se

lahko zbira po delu k skupni jedi in razgovoru. Pozimi se v tej sobi kuri. Vendar delavstvo celo zahteva v vsako sobo peči, češ, da v skupni sobi v razgovoru lahko starejši — včasih nehote — npravnostno slabo vplivajo na mlajšo služinčad. Vse sobice so čiste in svetle.

Hrana je obilna in po danskem okusu dobra. Hrana se ne odmerja posameznikom, tudi meso ne. Le o praznikih dobi vsak svoj del, ki je pa vedno zadosten. Navadno je hrana vedno boljša na manjših nego na večjih posestvih. Kmet s svojo rodbino navadno sede s služinčadjo k isti mizi, pogosto celo veleposestnik; tudi upravitelj in praktikanti jedo skupno s služinčadjo. Redno se je 5krat na dan. Zjutraj kava s kruhom, ki je namazan s svežim in okusnim margarinom, včasih tudi z maslom; suh ni nikdar. Delavstvo ima večkrat namesto kave za zajtrk kašo z mlekom ali kruhovo juho z mlekom. Za obed se kuhajo razne čisto danske jedi, katerih bi se naš želodec težko navadil. Meso se dobi 3 do 5krat na teden. Juha se kuha redko. Najrajši jedo Danci kašo. Za večerjo se dobi čaj in kruh, namazan z margarinom in obložen z mesnim narezkom in sirom. Ponekod dobiva delavstvo tudi zvečer kašo z mlekom. Za južino dopoldne in popoldne se dobi kruh, namazan z margarinom in obložen z narezkom razuega mesa in sira; zraven se pije doma varjeno pivo brez alkohola.

Da je pri takih razmerah dansko kmetijsko delavstvo s svojim položajem izvanredno zadovoljno in da izseljevanja v tuje dežele Danci skoro ne poznajo, je pač samoočeno umevno. Gotovo je, da pri naših ubožnih kmečkih razmerah ni mogoče, da bi poedini kmet na prim. za vsakega izmed svoje služinčadi dal napraviti posebno sobo. Na drugi strani je pa tudi res, da bi se gotovo 50% kmetijskega delavstva ohranilo našim kmetijam, ako bi kmetje v tem oziru vsaj nekoliko vedeli upoštevati načelo, da je treba posle smatrati takorekoč za člane družine, da jim je treba dajati zadostne, močne in tečne hrane, da jim je treba preskrbeti človeku primerno in v prvi vrsti zdravo stanovanje itd. Danci vse to upoštevajo, zato pa pri njih ni vednih tožb o pomanjkanju kmetijskih delavcev. Danski kmetje niso čakali na to, da bi jim država z raznimi postavami držala delavstvo v domovini, ampak so se v tem oziru ravnali po geslu samopomoči: sami so ustvarili svojemu kmetijskemu delavstvu take pogoje, da z veseljem ostaja na rodni grudi in da niti ne misli na beg iz domovine; dobro so vedeli danski kmetje, da je zadovoljno kmetijsko delavstvo neprimerljivo bolj uporabno za vsako delo in tako eminenten faktor v gospodarskem napredovanju vsake kmetije.

Upamo, da bo tudi slovensko kmetijstvo končno prišlo do tega sponzanja.

gd Na prodaj v narodno-ogroženih krajih so: A. Koroško: 1. Gostilna s pekarijo v Kanalski dolini, kjer izstopa vsako leto na tisoče slovenskih romarjev in turistov. Hiša enonadstropna. Pripravno gospodarsko poslopje. Sveta 10 oralov. Cena 14.000 K. Takoj plačati le 2000 K. — 2. Lepo veleposestvo blizu Beljaka z gostilno in trafiko. K posestvu spadate dve hiši, ki imate skupno 20 sob, 2 kuhinji, 5 kleti, nova ledenica, 2 gospodarski poslopji, kovačnica z dvema sobama in kuhinjo, kegljišče, park, vrtni salon, most z mitnino in mitnico. Sveta je 121 oralov, vse rodovitno in na ravnem. Cena je 136.000 K, takoj plačati kakih 40.000 K. Kupec mora biti zaveden Slovenec ter posestva ne sme razkosati. — 3. Gostilna s trgovino blizu Celovca. Hiša ima 11 sob, ki se poleti prav lahko oddajo letoviščarjem. Gospodarsko poslopje, ledenica, kegljišče itd. Sadni vrt, nekaj njive, travnika in gozda. Cena 34.000 K, plačati takoj kakih 24.000 K. — 4. Hotel v najlepši dolini slov. Koroške. Vse moderno z acetilensko razsvetljavo. Precej sveta. Vse tik kolo dvora. Cena 32.000 K. — 5. Za vinsko trgovino pripravna hiša v Celovcu. Cena 23.000 K. — 6. Veliko gostilniško podjetje z gospodarstvom v nekem trgu na Spodnjem Koroškem. Pripravno posebno za lesnega trgovca. Cena z opravo 36.000 K, takoj plačati le 16.000 K. B. Štajersko: Velike in manjše gostilne tik Celja. Cena od 15.000 do 200.000 K. Ravnotam sta na prodaj dve vili. Cena 22.000 K. — Veliko gostilniško podjetje v večjem kraju blizu Maribora. Dve lepi hiši. Velika novozidana gospodarska poslopja, ameriška ledenica, kegljišče, ribnik, pošta v hiši. Prostori za vsako trgovino in mesarijo. Rodovitnega sveta 15 oralov. Cena 49.000 K, takoj plačati le polovico. — 6. Dve veleposestvi blizu Maribora, vsako veleposestvo obsega po več kompletnih kmetij, gradič, žaga, mlin, veliki vinogradi, obsežni stari smrekovi gozdi. — 7. Tri vile v Rogaški Slatini. Obrestuje se samo v poletnih mesecih po 6%. — C. Kranjsko: V močno pomembnem trgu je dvorec z gostilno. Velika hiša, poleti so vse sobe oddane letoviščarjem. Lepa gospodarska poslopja. Sveta približno 23 ha. Krasna lega, pripravna za vsako trgovino. Cena 50 tisoč kron, plačati je le polovico. — Č. Goriško: Lepo posestvo blizu Gorice. Hiša ima 5 sob, dve kuhinji, 3 kleti. Lepo posestvo, njive, vinogradi itd. Dobro bi uspevala gostilna. Cena 24 tisoč kron, plačati je le 8000 K. — D. Istra: V najrodovitnejšem kraju Istre je naprodaj edina trgovina z gostilniško koncesijo. Dve lepi enonadstropni hiši, v katerih so poleti vse sobe oddane letoviščarjem. Veliko gospodarsko poslopje, mnogo rodovitnega sveta, tudi vinograda. Lepa bodočnost z opekarno, ker ni daleč naokrog nobene. Cena 80.000 K. Zamenja se tudi za hišo v Gorici, Ljubljani ali na Reki. — Podrobna pojasnila daje društvo »Branibor«

Ameriške novice.

a Dva Slovenca ponesrečila v ameriškem premogokopu. Kakor smo že poročali, je v premogokopu Delaqua v državi Colorado nastala dne 8. novembra eksplozija, vsled katere je bilo 85 rudarejv ubitih in zadušenih. Med ponesrečenci sta bila tudi dva Slovenca, in sicer: Frank Lenarčič, doma iz Tomišlja pri Ljubljani, star 33 let, neoženjen, in pa Andrej Glazar, doma iz Slavine na Notranjskem, star 28 let, neoženjen. Hrvatov je bilo ubitih 6, Črnogorcev 7, Japonci 4, Italijanov 15, Mehikancev približno 40.

a Slovenca umorili. Iz Manistique, Michigan, poročajo: Ponesrečil se je Slovenec Martin Lesar. Trideset milj od tukaj v Shingleton, so ga našli na železniški progi mrtvega in tako razmesarjenega, da so ga le težko spoznali. Kako se je ponesrečil, se ne ve nič gotovega. Govori se, da je kvartal z dvema možema, katere je obigral za ves denar. Najbrže sta ga ta dva ubila ter na železniško progo vrgla. Zapuстил je dva brata in eno sestro na Calumetu.

Po svetu.

p Govoreči pes. Nek angleški list poroča iz Zedinjenih držav sledeče: Znani izumitelj telefona, Graham Bell, je poskušal pri različnih živalih, če se ne bi dalo te ali one priučiti izgovarjati nekatere besede. Svojo srečo je poskusil najprej pri opicah, toda zaman. Pač pa je dosegel uspeh pri svojem psu. Najprvo je navadil psa na to, da je prišel na gotovo znamenje renčati. Med tem, ko je pes renčal, mu je položil eno roko pod gobec, z drugo mu je pa pregibal gobec tako, kakor pregiba človek usta in jezik pri izgovarjanju gotovih besed. Veliko truda in potrpežljivosti je bilo treba, ko je pes nekega dne čisto razločno izgovoril »ma-ma«. Dasi je bil profesor tega uspeha nadvse vesel, vendar ni prenehal s poskusi toliko časa, dokler ni naučil psa izgovoriti cel stavek: »Kako ti gre, mati?« Sicer zveni to izgovarjanje precej nerazločno, toda profesor upa pripraviti psa tako daleč, da bo pes izgovarjal besede popolnoma razločno.

p Klerikalni detoljubi. Zadnjič se je ustrelil po vsem Tirolskem zelo znani veleposestnik baron Seyfferlitz. Ustrelil se je v trenutku, ko so ga hoteli aretirati, ker je — recimo — pokvaril celo vrsto šolskih deklic. Tirolski klerikalci imajo letos posebno smolo, kajti v kratkih mesecih je prišlo na dan nerazmerno mnogo škandalov. Iz Pradlerjevega zavetišča v Inomostu odpeljani deček, kapucin Wieser in posiljeni rokodelček, župnik Chizzola, ki je odnesel 6000 kron, župnik Tranquilli, ki ga išče sodnija zaradi goljufije — to so le nekateri teh možakov. Zdaj je prišel na dan škandal, ki presega vse druge. Mežnar in polmežnar župne cerkve sv. Niko-

laja v Inomostu sta v cerkvenem stolpu in v deškem zavetišču uganjala s celo vrsto dečkov nečuvne stvari. Mežnar Koch je bil vratar in glavni nadzornik v katoliškem deškem zavetišču, njegov pomočnik Ortner pa mu je pri tem pomagal. Ta dva vrla katoličana sta se lotila tudi nekaj deklet. Ortnerja so zaprli, Koch pa je pobegnil v Švico. Za njima bo mnogo žalosti v pobožnem Inomostu, kajti ta dva svinjarja sta bila važna člana društva rokodelskih pomočnikov, katoliškega delavskega društva in drugih klerikalnih organizacij in jako marljiva nabiralec naročnikov za klerikalne časopise.

p Ljubezenski roman princese. Če je res, kar poročajo listi iz Belgrada, je princesa Jelena junakinja zelo mičnega, a tudi za njo samo tragičnega romana, ki nas nehoti spominja na one genljive balade o ljubezni in solzah lepih princes in o kruti usodi njih častilcev. Edina hči kralja Petra tedaj stopa sedaj v ospredje kot junakinja srečnega romana. Vsi dosedanji poskusi, dobiti princesi ženina, so se izjalovili, ker nosi neizbrisno ljubezen v svojem srcu do nekega gardnega častnika. Njemu na ljubo in ker je ponosna dovolj, da ne mara varati neljubljenega moža, ker čuti zadoščenje edino v svojem srčnem nagnjenju, je odklonila do sedaj vse snubače. Seznanila se je s svojim gardnim častnikom, ko je ta imel na kraljevem dvoru službo in dodobra je imela priliko spoznati se z vsemi njegovimi duševnimi vrlinami. Ko je izvedel kralj Peter o tej romantični ljubezni, je hotel princeso Jeleno omožiti. Princesa pa ne mara pozabiti svojega častilca in je odklonila najsijajnejše in najzanesljivejše ponudbe. Mladega gardnega oficirja pa so prestavili h kavalerijskemu polku v Niš.

p Izdajica Carigrada. Ko je stal sultan Mohamed II. leta 1453. pred Carigradom, je spoznal, da kljub ogromni vojski, ki jo je imel pred mestom razpostavljeno, Carigrada ne bo zavzel. Obljubil je tedaj nekemu bogatemu trgovcu iz mesta veliko vsoto denarja in svojo najmlajšo hčerko Fatimo za ženo, če mu pomaga zavzeti mesto. In res je trgovec veliko pripomogel k temu, da je Mohamed 29. maja zavzel mesto. Tri dni so morili in ropali Turki po mestu. Četrti dan pa je prišel izdajalec pred sultana po svoje plačilo. Mohamed je zapovedal pripeljati Fatimo, ki je prišla v dragocenih oblekah z biseri in dragulji posuta in velik kup suhega zlata je bil nagromaden v dvorani. Trgovec je bil ves srečen, sultan pa ga je nagovoril: »Kakor vidiš, hočem izpolniti obljubo, vendar pa kristjan in Mohamedova častilka ne spadata skupaj. Tudi mi ne ugaja svak, ki se odpove svoji veri zaradi dobička. Dokazati mi moraš tedaj, da se hočeš preleviti v mohamedanca iz prepričanja, zato pa moraš prej sleči svojo staro kožo. Kadar ti zraste potem druga, pridi po nevesto in po zlato.« In res so izdajalskemu trgovcu potegnili kožo raz telo in v neznosnih mukah je

končal pohlepni trgovec svojo proketo življenje.

p Nečloveški sultan. Mohamed II. Veliki je zavzel leta 1453. Carigrad in s tem zavlada tudi v Evropi. S 300.000 vojščaki je obkolil mesto na kopnem, na morju pa je stalo 300 velikih in 200 majhnih ladij. Z obupom so se branili Grki, a ves odpor je bil brezuspešen, cesar Konstantin je padel in število bojevnikov se je krčilo. Dne 29. maja so zavzeli Turki mesto in začela se je strahovita moritev. Mohamedu so pripeljali mlado krasotico Ireno in krvoločni vladar se je nesmrtno zaljubil v deklico tako, da je pozabil na svoje vladarske posle. Posebno janičarji so bili nezadovoljni, da se sultan ni brigal nič več za vojno in veliki vezir se je osmelil povedati to svojemu gospodarju. Mrko ga je pogledal Mohamed, potem pa je vstal, si ovil Irenine lase krog levice in jo vlekel tako pred svoje vojščake ter ji lastnoročno odsekal glavo. In zopet so se začeli boji. Bojeval se je potem z Genovani in Benečani in nadlegoval otok Rodos, ki ga pa ni mogel zavzeti. Dve cesarstvi je zdrobil, podjarmil 12 kraljestev in zažgal in izropal nad 200 mest. Sicer pa je bil nadarjen mož, ki se je zanimal tudi za znanost in umetnost. Poklical je znane italijanskega slikarja Giovanna Bellini iz Benetk v Carigrad in ga je odlikoval z največjimi častmi in dragocenimi darili. Naslikati pa mu je moral Bellini celo vrsto krvavih slik, med njimi tudi glavo Janeza Krstnika. Ko si je ogledal glavo, se je izrazil proti Belliniju, da se mu zdi, da vrat tam, kjer je presekan, ni popolnoma naravno naslikan. Bellini je ugovarjal, sultan pa je poklical sužnja in mu lastnoročno odsekal glavo. »Vidiš, da sem imel prav!?« se je smejoč obrnil proti slikarju in mu pokazal odsekano glavo. Belliniju pa se je stemnilo pred očmi; nikdar več pa ni ugovarjal krvoločnemu mogočniku. Mohamed je zaničeval vse veroizpovedi, tudi svojo lastno, in je imenoval preroka »roparskega glavarja«. Ves krščanski svet se je oddahnil, ko je umrl krvoločnik 3. maja 1481. l.

LISTEK.

Zakopani zaklad.

Arminger Barclay.

Na samotni železniški postajici je sedel na klopi amater-geolog*), premišljujoč, kako bi pregnal dolgčas te dve uri, ker mu je bilo treba čakati na vlak. V dogledu ni bilo drugega živega bitja, kot osamel nosač, ki je leno snažil svetilnico z umazano bombažno cunjco.

Ko popotnik preiskavši vse žepe ni našel ničesa za čitanje, povpraša slugo, če ima kaj.

»Ne,« odgovori stavec, »tukaj ne prodajajo časopisov. Samo gospod postaje-

*) Amater-geolog: človek, ki se peča za zabavo z raziskovanjem zemeljskih plasti.

načelnik ima Elshamski tednik. Toda ravno je odšel k pojužniku in ga vzel sabo.«

Umolkniši začne ogledovati tujca.

»Gospod prihaja iz Velikega Borehama?!« pripomni na to.

Geolog pritrdi ter začuden vpraša, po čem tako sodi.

»Po rdečem prahu na vaših čevljih,« odvrne. »Poznal bi ga povsod. Tam sem namreč stanoval, predno so naredili to-le železnico. Je to samo dve milji od Malega Borehama, kjer se ta rdeča zemlja neha v globeli, ravno na konci vasi.«

To geološko znanje vzbudi tujčevo radovednost. Pripomniši svoje znanstveno znanje, reče, da v tem oziru ni našel nič posebnega.

»Le kopati,« odgovori sluga, majaje z glavo. »Samo če bi bili šli po vasi, gotovo bi biti to opazili. So tam vrtovi, katerim se to seveda pozna.«

To rekši obmolkne kot da hoče prositi za oproščenje za svojo gostobesednost, toda nekaj v tujčevem obrazu mu da pogum, da sede na drugi konec klopi ter nadaljuje, držeč svetilko na kolenih:

»Mislim, da najbrže niste slišali o zakopanem zakladu? Tega je že nekaj let, in takrat gotovo še niste poznali našega kraja.«

Tujec potrди, da stvari ne ve in ga poprosi za pojasnilo.

»Spomnil sem se na to, ko je gospod zahteval časopise,« začne nosač. »V Malem Borehamu jih je imel malokdo. Kaj se je godilo po svetu, za to se niso brigali, kar se je pa zgodilo v vasi, to je tako zvedel vsakdo čez pet minut — čemu torej časopisi?«

Samo eden ga je imel — sam Hutchins. Navadno ga je imel v žepu, ko je prišel zvečer »K sovi«. Včasih ga je privlekel ven, če je hotel pritrditi svoje besede, kadar so se skregali z Viljemom Gaunom ali Tomom Ollyjem o politiki. Toda nikoli ga ni popustil tam. Nabral je vselej veliko starih števil ter jih odnesel stanarinarju v Veliki Boreham prodat za zavijanje... Nekoč je našel po njegovem odhodu Jožef Plummer kos njegovega časopisa v pivotoču pod klopjo. To j bilo čudno — nihče ni vedel, kako se je to moglo zgoditi, da ga je tam popustil. Ka-

kega pol tucata možakov je bilo v gostilni, in vsi ti so gledali Jožetu čez rame v tisti časopis. Ker pa niso videli v njem nič podobnega, so se vrnili k svojemu pivu ter na to niso nič več mislili. Le Jože je čital, da ni niti pil; samo držal je za vrček, ker je sedel poleg njega Walther Smith, ki je često »pomotoma« zamenjal tuj vrček za svoj. Čez nekaj časa pride Joža na nekaj tako zanimivega, da je pozabil celo na Smitha. Oči so se mu na tisto kar prilepile, samo včasih jih je obrnil pod strop, kot bi bil molil ali kot da bi ga bilo ščipalo.

Medtem je dobil Smith zopet svojo mišljensko napako ter mu je izpil pivo, toda Joža tega ni videl. In tako je kake pol ure pred, k oje po navadi odhajal, zložil časopis, ga vtaknil v žep ter odšel, z očmi uprtimi nekam v prazno.

»Kaj mu je neki danes?« vpraša Viljem Gaun. »Niti govoril ni, niti pil. Kaj se ga je odrekel?« pristavi ter pogleda kot slučajno na Smitha.

»Gotovo je bilo v časopisu nekaj, kar ga je tako pogrelo,« reče ta, oči uprte na stran. »Malo pred sem ga videl, kako je prebledel.«

»Tudi jaz se spominjam,« pripomni Bailey, »je gotovo zagledal svoj vrček, kajne?«

»Mogoče, da je videl kaj z drugega sveta — mogoče, da mu je nanaglooma umrla kakšna bogata teta in mu zapustila kak denar?«

In tako je prešla govorica na 50 liber*), katere je zapustila stara Simpsončina, sestra, sorodnikom v bankovcih in s katerimi je njena nečakinja po zmoti podkurila — in na Jožeta je bilo pozabljeno.

*) okrog 1200 K.

(Dalje prih.)

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Rudolf Šega.

Loterijske številke.

Dvignjene v soboto, dne 3. decembra 1910.

Trst: 13, 16, 90, 24, 84.

Linc: 69, 12, 61, 38, 14.

Dvignjene v sredo, dne 3. decembra 1910.

Praga: 53, 66, 81, 48, 24.

Tržne cene v Ljubljani

od dne 9. decembra do 14. decembra 1910.

	Cena			
	od		do	
	K	h	K	h
1 kg govejega mesa I. vrste . . .	1	48	1	68
1 " " " II. " . . .	1	28	1	48
1 " " " III. " . . .	1	08	1	38
1 " telečjega mesa . . .	1	52	2	00
1 " prašičjega mesa (svežega) . . .	1	80	2	20
1 " " " (prekajenega) . . .	1	92	2	00
1 " kostrunovega mesa . . .	1	20	1	28
1 " jagnjetovega mesa . . .	1	60	—	—
1 " kozličevega mesa . . .	1	80	—	—
Prašiči na klavnici . . .	0	00	0	00
1 kg masla . . .	2	68	2	80
1 " masla surovega . . .	2	40	2	60
1 " masti prašičje . . .	2	16	2	20
1 " slanine (špeha) sveže . . .	1	80	1	90
1 " slanine prekajene . . .	1	90	1	96
1 " sala . . .	1	92	1	96
1 " surov. margarinskega masla . . .	2	—	2	—
1 " kuhan. margarinskega masla . . .	2	10	2	10
1 jajce . . .	—	10	—	12
1 l mleka . . .	—	20	—	22
1 " " posnetega . . .	—	08	—	10
1 " smetane sladke . . .	—	—	—	—
1 " " kisle . . .	—	80	—	90
1 kg medu . . .	1	20	1	40
1 " čajnega surovega masla . . .	2	80	3	20
1 piščanec . . .	1	20	1	60
1 golob . . .	—	48	—	52
1 raca . . .	2	20	2	30
1 gos . . .	5	40	5	80
1 kapun . . .	5	—	7	50
1 puran . . .	5	—	7	50
100 kg pšenične moke št 0 . . .	39	—	—	—
100 " " " " 1 . . .	38	50	—	—
100 " " " " 2 . . .	38	—	—	—
100 " " " " 3 . . .	36	50	—	—
100 " " " " 4 . . .	35	—	—	—
100 " " " " 5 . . .	33	—	—	—
100 " " " " 6 . . .	29	—	—	—
100 " " " " 7 . . .	26	—	—	—
100 " " " " 8 . . .	16	—	—	—
100 " koružne moke . . .	18	—	—	—
100 " ajdove moke . . . I. . . .	38	—	—	—
100 " ajdove moke . . . II. . . .	35	—	—	—
100 " ržene moke . . .	28	—	—	—
1 l fižola . . .	—	20	—	30
1 " graha . . .	—	38	—	40
1 " leče . . .	—	32	—	38
1 " kaše . . .	—	20	—	22
1 " ričeta . . .	—	18	—	20
100 kg pšenice . . .	23	00	—	—
100 " rži . . .	17	40	—	—
100 " ječmena . . .	17	00	—	—
100 " ovsa . . .	18	80	19	—
100 " ajde . . .	18	00	—	—
100 " prosa belega . . .	17	—	—	—
100 " " navadnega . . .	—	—	—	—
100 " koruze, nove . . .	13	60	—	—
100 " krompirja . . .	8	50	9	—

Lesni trg.

Cena trdemu lesu 11:50 do 12 K

Cena mehkeemu lesu 8:50 do 9 K.

Trg za seno slamo, in steljo.

Na trgu je bilo

voz sena 4 50 5 00

" slame 3 80 4 —

" stelje 2 40 2 50

Prvi notranjski pogrebni zavod v Postojni

prireja pogrebe treh vrst: I., II. in III. razreda.

Ima bogato zalogo vseh potrebščin za mrliča kakor: kovinaste in lepo okrašene lesene krste, čevlje, cvetlice, vence s trakovi in napisi ter voščene sveče.

Brzjav: Pogrebni zavod Postojna.

Za cenjena naročila se najtopleje priporoča

Prezema pogrebe po vsem Notranjskem.

Prvi notranjski pogrebni zavod v Postojni.

Opozorjamo

na novo vrsto valjanih „Pekatel“
enako doma delanim za juho in
prikhu. Dobivajo se le v rumenih
ovojih po $\frac{1}{2}$ kg v najfinejših ka-
kovostih z napisom in sliko:

„Štirji rumenjaki“
„Osem rumenjakov“.

18 43 10 39

Kri! dosežejo odrasli in otroci,
bolni in zdravi. — Polo-
vico stroškov prihranite v

Moč! gospodinjstvu na kavi,
sladkorju in mleku, ako
pijete **SLADIN**,

Zdravje! to je dr. pl.
Trnkóczyja
sladni čaj.

En zavoj velja 50 vin. Dobliva se povsod.
Po pošti se naroča najmanj pet zavojev po
„povzetju pod naslovom v glavni zalogi.“

Lekarna pl. Trnkóczy

„v Ljubljani zraven rotovža.“

Za slabokrvne in prebolele
je zdravniško priporočeno **črno dal-
matinsko vino**

K Ů Č

najboljše sredstvo. 47 32 28

4 steklenice (5 kg) franko K 4.—.

Br. Novakovič, Ljubljana.

Ljubljanska kreditna banka v Ljubljani

Del. glavnica K 5,000.000.

Stritarjeve ulice števil. 2. (Lastna
hiša.)

Rezervni fond K 450.000.

Podružnica v Spljetu.

Podružnica v Celovcu.

Podružnica v Trstu.

Podružnica v Sarajevu.

Sprejema vloge na knjižice in na
tekoči račun ter jih obrestuje od
dne vloge po čistih

4 $\frac{1}{2}$ %

Kupuje in prodaja srečke in
vrednostne papirje vseh vrst po
dnevem kurzu.

74 20—19

Edina slovenska kislá voda

Tolstovrška slatina

je po **zdravniških strokovnjakih** pri-
znana med najboljšim planinskimi kislimi
vodami, in je

izbornó zdravilo

za kataré v grlu, pljučih, želodcu in črevesih,
za želodčni krč, zaprtje, bolezni v ledvicah
in mehurju ter pospešuje tek in prebavo.
Tolstovrška slatina ni le izbornó zdravilna,
temveč je tudi osvežujoča 94 8—7

namizna kislá voda.

Odlikovana je bila na mednarodni razstavi
v Inomostu 1896 in na higijenični razstavi
na Dunaju 1899.

Naroča se pri **oskrbníštvu Tolsto-
vrške slatine**, pošta **Guštanj** (Ko-
roško), kjer se dobe tudi ceniki in prospekti.

Del čistih dohodkov gre v narodne namene.

Slovenci! Svoji k svojim! Zahtevajte
povsod le Tolstovrško slatino! Vsaka slo-
venska gostilna naj ima le edino slovensko
kisló vodo.

Obrtníški koledar

za leto 1911, izdal Jos. Hauptman, oficijal trgov-
ske in obrtníške zbornice v Ljubljani. Koledar ima
za **obrtneke mnogo poučne vsebine**. Cena
60 vin., po pošti 70 vin. — Dobi se po vseh knji-
garnah in pri izdajatelju. 113

Citatelje in naročnike našega lista
prosimó, da se v vseh zadevah, kjer žele
nasvetov in poduka, obračajo na uredni-
štvo »Slovenskega Doma«, ki odpre pose-
ben predal za vprašanja in odgovore.

Posojilnica v Ribnici

reg. zadruga z omejeno zavezo
sprejema hranilne vloge ter jih obrestuje po

4 $\frac{3}{4}$ %

Rentni davek plačuje posojilnica sama.

Ima na razpolago

526

domače hranilne pušice

jako pripravne, da se navaža mladino na
varčevanje.

Posojila daje na osebni kredit in proti

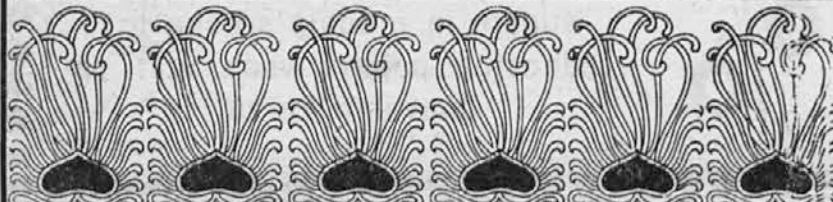
„vknjižbi proti 5—6% obrestovanju.“

Vplačani deleži koncem leta 1909

40.630 K

Rezervni zaklad koncem leta 1909

167.218 K

*	Popravila in preobleke točno in ceno.	*
		
Najcenejše solnčnike in dežnike domačega izdelka priporoča 3 52-38 Josip Vidmar — v Ljubljani — Pred Škofijo 19, Stari trg 4, Prešernova ulica 4.		
		

JULIJ MEINL
veležgalnica kave
v Ljubljani, Šelenburgova ulica 7.
Julija Meinla kavna zmes je najfinejša, kar kave sploh pride na trg.
Župite enkrat za poizkušnjo!

111
3

Ustanovljena 1882.
Pošt. hranilnični račun št. 828.406.
Telefon števil. 185.

Kmetiska posojilnica ljubljanske okolice

registrovana zadruga z neomejeno zavezo

v Ljubljani, na Dunajski cesti števil. 18, v Ljubljani
v lastnem združnem domu.

je imela koncem leta 1909
denarnega prometa
K 81,116.121-11
upravnega premoženja
K 20,775.510-59
Obrestuje hranilne vloge
po **4¹/₂ %**
brez vsakega odbitka rentnega
davka, katerega plačuje po-
sojilnica sama za vložnike.

Uradne ure vsak dan
od 8.—12. in od 3.—4.

Sprejema tudi vloge v tekočem
računu v zvezi s čekovnim
prometom ter jih obrestuje od
dne vloge do dne dviga.

Stanje hranilnih vlog nad
kron 20,000.000.

Posojuje na zemljišča po 5¹/₄ % z
1¹/₂ % na amortizacijo ali pa po 5¹/₄ %
brez amortizacije. Na menice pa po
6 %. Posojilnica sprejema tudi vsak
drug načrt glede amortizacije dolga

Uradne ure vsak dan
od 8.—12. in od 3.—4.

3 52-49